

DALMATINSKI HRVAT

NOVINE ZA PROSVJETU, GOSPODARSTVO I POLITIKU DALMATINSKE HRVATSKE.

God. III.

ŠIBENIK, 20. LIPNJA 1924.

Dajte nam Beogradjanina za državnog odvjetnika.

Austrijski mentalitet državnih odvjetnika u Dalmaciji se je preživio. Mi ćemo danas govoriti o tomu mentalitetu. Jer se radi o jednoj delikatnoj temi, koja je za beogradске državne odvjetnike jedna smješna pojava u shvaćanju štampe, a za naše državne odvjetnike i državne nadodvjetnike strahu u tricu, to smo prije nego smo zamolili pero, da napišemo ovaj članak, na desnu ruku navukli rukavicu. Članak je pisani sa rukavicom, a pisani je po onoj narodnoj. »Piši kako govorиш.«

Čitaoč će članka dobiti uvjerenje, da smo mi ljudi, koji znademo što su fine forme, a da ljudi, koji nas plijene ne poznaju mentalitet beogradskih državnih odvjetnika.

Na zapovijed državnog odvjetnika, Šibenska nam je policija u zadnju srijedu zaplijenila list br. 74. Da bi priredili drugo izdanje, obratili smo se policiji da nam dade pismeni ferman, koji su članci ili sastavci zaplijenjeni. Policija nam nije htjela dati nikakve riješitevi. Ovaj njezin postupak stoji u diametralnoj opreci za zakonom o tisku. Po ovom zakonom policija ne smije u obće plijeniti jednu novinu, ako istodobno izdavaču novine ne dostavi pismenu policijsku odluku o zapljeni. To se kod nas tako radi, ali u Beogradu to se ne radi. Onamo vlasta zakon, ovdje samovolja, protuzakon, ili nepoznavanje zakona. Ovo je napisano u finoj formi.

Presuda okružnog Suda dostavlja nam se kojih 18 sati iza propisanog

vremena. Ovako se u Beogradu ne postupa. Možda je tomu kriva ljetna sparina, ali da smo mi u petak večer dobili presudu, kako smo to morali primiti, mi bismo u subotu bili u stanju prediti drugo izdanje. Presudu smo primili u subotu 12.35 g. i tim smo bili stavljeni u nemogućnost, da u subotu po podne primimo drugo izdanje.

Pišeno sa rukavicom na ruci, i zato ne ćemo da ispitujemo razloge radi kojih se nama presuda dostavila kojih 28 sati kašnje. Napomijemo, da se ovako u Beogradu ne postupa sa novinama.

Predjimo, sad na samu zapljenu.

Evo presude Okružnog Suda na temelju predloga državnog odvjetništva:

Pr. 11/24.2.

Kr. Okružni Sud u Šibeniku kao sudbeni Dvor I. Molbe u tiskovnim poslima, rješavajući o zapljeni i zbrani časopisa „Dalmatinski Hrvat“ br. 74 odštampanog dne 11/6 1924 u Šibeniku, u štampariji „Pučke Tiskare“ pod odgovornim urednikom Nikole Medića u Šibeniku, koju je zbranu i zapljenu predložilo Drž. Odvjetništvo u Šibeniku, predlogom prik. 12/6 1924 posl. br. Sa. 8/24 u nejavnoj sjednici, po sastanju Drž. Odvjetništva

Presudilo je

I, Sadržaj članka „G. Radić u Moskvu“ od riječi „Pristupanje H. R. S.“ do svršetka članka štampanog u br. 74 časopisa „Dalmatinski Hrvat“ dana 11 o. m. u Šibeniku tiskom „Pučke Tiskare“ pod odgo-

vornim urednikom Nikole Medića, a isto tako sadržaj „Pjesme o drugom kraju batine“ šire boljševizam odnosno komunizam te neposredno pozivaju gradjane da silom mijenjaju ustav i zemaljske zakone; sadržaj članka „Iz režima nasilja i pljačke“ izazivaju mržnju protiv države kao cjeline; sadržaj članka „Zlostavljanje vojnika u Crnoj Gori“ „Nova sloboda u Crnoj Gori“ izazivaju plemenki razdor i mržnju protiv države kao cjeline. *

II. Polvrđuje se zapljena gori spomenutog broja 74, časopisa izim članka „Jesu li Radikali lupeži“, za koji se diže zapljena.

III. Zabranjiva se daljnje raspicanje odnosno prodavanje zapljenjenog broja.

IV. Naregjava se, a) uništenje povatači primjeraka i onih koji će se povataći; b) razmernoće odnosnog tiskarskog sloga na stroju; c) objelodanjenje ove presude.

Obrazloženje:

U članku „Radić u Moskvu“ očvidno je da se njime ističe ideal ne ove ni ovake naše države, već ne kakve druge i baš ne samo u formi obične republike nego boljševističke države. Tu se bivali i odobrava prijelazne H. R. S. S. u seljačku internacionalnu koja da će bez kapri provesti republikanstvo, kao što su ga proveli boljševici u Rusiji a svakome je poznato, kako su boljševici u Rusiji provajiali i kako provajdaju svoje ideje.

Rušenje tobože gospodske vlasti i monarhizma, provejavaju kroz vas

onaj članak, pa širenjeni komunizma i boljševizma pozivaju se gradjani, a osobito zemljoradnici da silom mijenjaju ustav, odnosno postojeće zakone i uredbe.

Sve ovo važi i za „Pjesme o drugom kraju“ u kojoj se jošjasnije nego u onom članku hvati i propagira boljševizam. U članku „Iz režima nasilja i pljačke“ ne samo po njegovoj sadržini već i po samom naslovu, bez ikakva dokaza, vrijedja se vladu, napadajući njezinog predsjednika i neke bivše ministre. Pošto pak taj članak prelazi granice jer se u njemu napadaju ljudi, koji nijesu načela, koja zastupa i propagira rečeni časopis, te obzirom na sve dosadašnje pisanje, tog časopisa i njegov smjer, koji je sad krenuo pravim boljševističkim putem, kako to dokazuje prvi i ovaj drugi članak izazivaju mržnju na ovakovu državu kao cjelinu.

Članak „Zlostavljanje vojnika u Crnoj Gori“ predbacujući srpskim oficirima i saržama užasni postupak na „inorodnim vojnicima“ i nazivajući taj postupak divljaštvom, te članak „Nova sloboda u Crnoj Gori“, u kojem se hoće da kaže, da se progoni 120 Crnogoraca pravednih samo radni politike, u vezi s drugim sadnovenim člankom, izazivaju plemenki razdor, a isto tako i mržnju protiv države kao cjeline, jer se hoće, da se sve to događa u ovoj državi.

Zapljena je dakle osnovana u čl. 13, 138 Ustava.

Kr. Okružni Sud u Šibeniku
dne 13 juna 1924.
VRANKOVIĆ, v. r.

O fuziji naših muzičkih društava.

III.

U očekivanju, što će se bilo sa koje strane preduzeti po ovome pitanju, da se ono teda negda riješi: poslije uzlažnih predloga u prvom i drugome dijelu ovog člana; poslije toliko dugubne, nepovjerenje i zle volje. Sto se sve da naslutiti kod faktora, koji u stvari odlučuju — smetram se vjetom, da — poslije duže stanke — avoj zagovor u smjeru fuzije produžim.

Rekoh, da cu svoja optuženja i razmatraju ažuriti u broju, koji je slijedovo 64. broju ovog lista, a nisan. Volio sam da do danas natčekam. Mislijah, da cu, čekajući, nešto korisno dočekati. Blijaj optimista. Značeo ideom fuzije, pokazeli put, koji do nje vodi. Upozoril, da je „Kolo“ najprikladnije za inicijativu, obrazloživši, zašto je ono nepraktičnije. Nažlost, moj glas, i onako slab, ostade glas pustinjakog vaspilenika. Moje nađe, mahom zasnovane na oduševljenju „manjih“, još ne dolaze potvrdi kod „viših“. Ovo kao da je ukočim iljenost nepovjerenju i zle volje.

S toga, ma i bio obično, da cu ovog puta ažuriti, produžiti cu dalje. Naši mi ne-nadnje na danu da danas vršim.

U toliko, ovo vrijeme ljenovanja i ne-raspoloženju naših gradskih bogova iskoristili su razgovor, mamer i slučaj, sa par odbornika iz dva glavna društva. Sa svakim sam govorio posepo. I odstje moj danasnji pesimizam.

Jest, bijah optimista. Zaborevih, da živim u gradu sa dvanaest zvonica, u gradu kompanije i kompaniće. Dali je to moglo

biti bez razočaranja? I dok drugdje kampanilizem znači ekskluzivizam jednoga grada spram drugih, radi lokalnog egoizma, nisu znači, ekskluzivizam između nasamih, unutar zidina jednog istog grada, i to radi koterija. Za to je značaj našeg kampanilizma koterijski. Ime, kod nas, i gore. I same se koterije razdvajaju na koterije: Divan dokaz kulturne solidarnosti i društvene zrelosti. Zista!

Nek se ovoj konstataciji ne vesele moji razgovornici, kao da se njih ništa ne tiče. Moj zadatak nije da podržim ljudi u obmanu. Nisan vilko podržavaju onima, koji uobičajuju, da svl moraju njima, a oni nikome. Ja volim one, koji prilaze. Volim one, koji se ne zanose nekim avovejnjima, maksimama, bez obzira na stvarnost. Rad se udešava prema prilikama, prema stvarnosti, a ne prema pojedinčkoj čudi.

Nek mi se ne zamjeri, što cu danas govoriti slobodnije. Nije to bez razloga. Govoriti či i prilično dugo. Ni to nije bez razloga. Čemu je sile prigovoriti, prigovoriti či. Ako, kod toga, padne pitanje: A ko si, da smješ prigovarati? Slobodan gradjanin, komu, po općim pitagijama, pristoli pravo kritike. Ne volite ton? Ali on, u koliko nije zloba, odvisi od vravnice metala, po kojem se udara.

Budite, a toga, vrani sugradnji moji, vi, koji hoćete da ste javni radenici. Budite i ozbiljni, jer je ozbiljnost uslov i vrline. Nemojte da se najprije saglasite sa jednom idejom, i ne mislite, da je treba ostvariti. Nemojte da u ovaj čas pribijegavate govoru, koji mrije na izgovor. Ako mislite, da je dovođeno pridje bilo kojem društvu. Izgleda, da ova saglasnost nije više savršena.

bi odoljela psihologiskome ogledalu vaših posmatrača sa strane. Tragično je, ako uobičajavate, da ste neprodržati.

Nemojte zavoditi na optimizam, ako na

djelo niste gotovi, jer vam se to može da osveti. Optimizam je od vjerovanja. Ne-

mojte, da se vam prestane vjerovati.

To je velim opiniju, koji uobičajavaju i koji svoje odnose ne zasnuju na uzajamnoj povjerenju, nego na nekom „dipolmatiziranju“. A velim im još i to, da djelo pretpostavlja tri uvjeta: volju, sredstva i vrijeme. Ako se već ne mogu da zasnujemo sredstva ni porekne volju — ma je akoro i ne biće — za izgovor ostaje još uvijek treći uvjet — vrijeme. Ako idea moralno obvezuje, nikto je ne se odriče. Tek, kad je vrijeme djelu, nejdjednom se pjeva, da mu još nije vrijeme.

Pa dali bi ovaj zagovor uopće bio nužan, da mu još nije vrijeme, da ono već nije sazrelo? Ali, zaboga, vrijeme je, krajnje je vrijeme. Vjerujte, krajnje je vrijeme.

Bogovi naši, fuzionirajući društva naša: Maknite se, Šibenčici. Ako Kolo kasni inicijativom, nek ne kasni Filharmonije. Istine, Kolo bi, radi razloga, koje otprije iznijeti, bio prijetnje za inicijativu. Ali on ne smije da ostane samo na Kolu, kad se ono za to još ne stara, iako se Dr. Vice Ilijadica, ličnost, čiji je utjecaj bio zoran, kod svih odluka ovog društva, prvi medju dučujućim faktorima, vodio mišiju široke fuzije. Sa njime se saglasio čitav upravni odbor Kola, radi čega je Kolo odbilo da odvođeno pridje bilo kojem društvu. Izgleda, da ova saglasnost nije više savršena.

Prinjeto, koliko nas ima, djelu fuzije. Niko nema snage, da mu se javno opre. Fuzija je, za Šibenik, jedna apsolutna dužnost. To valja pamti. Ako volimo, da Šibenik bude grad i u sadašnjici, ostvarimo fuziju, da nam grad dobiti jednu odličnu reprezentativnu ustanovu u oblasti zborne muzike, da nas drugi ne smatraju mjestom bez socijalnih i kulturnih uslova.

Zar da sama katedrala svjedoči, da smo grad? Bez drugih kulturnih tekvina, Šibenik, i pokraj svoje veličanstvene katedrale, jedva da može podnijeti ime grada. U ostalo, lijevo bi to bilo, kad bi živilj u sretnom uvjerenju, da nam je i u sadašnjici dosta katedrala i njezini trg. Kao da ona naše djelo! Djelo je to naših djeđova, lijena unučadi. Ono avjedno opljivo, poštovljivo i veličljivo, ne našu. Čime da se mi, njihova unučad u XX. vijeku, poštovljivo? Dalj time, što ne bijasmo kadri usidili ni svoje kazalište, što nista trajno i vrijedno nismo stvorili; što nemamo jedne svoje kulturne institucije u pravome smislu ove riječi? Gajimo kult jeftinjih hercega. Degenerišemo prosvjetu. Dajemo joj biljež politikanstvu, koje se radia u umorno miraku. Stežemo joj slobodne grudi za ljubav nekog trajavog slobodnog patriota, kojeg, osim šarenja, ništa ne u sebi nema. Izuzimo kavansku politiku i kritiku! Na riječi smo sve, na djelu nista, mi neslavni unučad slavnih katedralnih zidara. Dalj ćemo nastaviti živjeti samo o trudu i slavi naših djeđova? Pregulimo djelu, da bar u nekoliko sputa s njusnim njihovim opravdamo život svoj.

(Sljedj.)

Senat je usvojio predlog državnog odvjetništva ne samo kod originalnih stavaka, da li i kod onih, koji su bili pretiskani iz Beogradskih novina, a poništo je zapljenu jedue bilješke, u kojoj se govori da će Šibenski radikali sazvati prosvjedni zbor, na koj bi član radik. stranke Franje Sunara imao podnijeti referat i dokazati, da radikalni nisu lukeži, kako je to rekao Dane Škarica.

Na tomu bi zboru radikalni dočekali, da ministar dr. Lazo Margović, ministar Velizar Janković nemaju duge prste, a istodobno bi podnijeli referat o prodaji Steinbeissova preduzeća, u kojem bi crno na bijelu dokazali da radikalna stranka nije pri tome zasluzila 120 milijuna dinara. Tu plemenitu pomisao radikala, neodobrava državno odvjetništvo i pravi priziv na viši Žemaljski sud. Taj korak državnog odvjetništva nije razumljiv. Radikalni se hoće da operu od navale Dane Škarice, a državno odvjetništvo nalazi u tome izazivanje bratske mržnje.

Nego to su šale u koje nevjeruje ni samo državno odvjetništvo. Ali u što Drž. odv. vjeruje to mi nijesmo do danas znali, naime za to njegovo novo vjerovanje. Ono ne samo da vjeruje, nego ono i uredovno konstatira, da je »Dalmatinski Hrvat« krenuo boljevičkim putem da zagovara komunizam. Odakle dolazi državno odvjetništvo do ovog vjerovanja? U zapljenjenom broju 74 nema spomena ni o komunizmu ni o boljevičizu, a ipak drž. odvjet. tvrdi nešto pozitivno, kao da smo »Izvestija« moskovska.

Mi smo se zanimali sa strane saznati, koji je redak u našem listu državne odvjetnike i suce doveo do gornjih apsurdnih tvrdnja, i čuli smo, da je nekomu smetalo, gdje smo u predprošlom broju doneli kritiku o knjizi »Lenjin«, koja je štampana u Beogradu.

Ovdje je državni odvjetnik zapljenio 113 redaka.

Poznavanje socijalnih prilika u Sovjetskoj Uniji našim cenzorima ne ide u glavu, a jer beogradski državni odvjetnici u sličnim pisajimama ne vide nikakve opasnosti ni za državu ni za narod, to smo mnijenja, da će bit najbolje, da se državne odvjetnike iz Šibenika premjesti u Beograd, a da se nama u Šibenik pošalje nekoliko beogradskih državnih odvjetnika, koji će se, kad pročitaju od naših drž. odv. zapljenjene članke, nasmijati i podsmješno dobaciti: »Brè, pa šta tu imade zla, da plenimo »Dalmatinski Hrvate«.

U Beogradu će naši državni odvjetnici doći pameti. Tamđe ne će oni pljeniti »Balkan« ni onda kada otvoreno pozivaju radikale, da ubiju Hrvate, jer će se oni u Beogradu uvjeriti, da nitko ozbiljan u Šibiji ne drži ništa de posiana »Balkan« i da, kada bi radikalni poslušali »Balkanove« pozive, pa se upustili u kakvu vratolomiju, da bi kod, iste oni prvi nastradali. Toga se radikalni ipak plaše.

Ne ostaje druge, nego da nam se u Šibeniku pošalje nekoliko beogradskih državnih odvjetnika, koji naš list ne će pljeniti, već koji će nas možda u radu za konsolidaciju gospodarskih i političkih prilika na Balkanu objeručke pomagati, jer pravi Srbin poštene se kritike ne

Pravi Schicht-sapun s markom „Jelen“ najmiliji je sapun svake štedljive domaćice. Pazi na ime pravi Schicht i marku „Jelen“!

plaši. On ju uvažuje i svugje pruža desnicu da se kod nas odklanja zlo i korupcija, nesluži reakciji, a Hrvati, koji služe reakciji neka se povuču u podzemlje šipje, — oni su se preživili! — i grehota, da na površini Žemaljskoj iz neznanja prijeće u radu one, koji se bore za dobrobit čovječanstva u našoj državi.

Pozdrav braći Šumadincima.

Da ste zdravo, braćo Šumadinci, Da ste zdravo, mi vas dieca, sinci Dalmacije i jadranskog mora, Pozdravljamo sred ovoga zvora. Želimo vam, kud vam noge kreću Zdravlje, uspjeh i junačku sreću. Vi ste došli iz glavnoga grada, U kom sila prot većini vlada; Vi ste došli na jadransko more, Gdje uz narod valovi se bore, Proti sili i prot svakom vragu Koj na čelu nosi crnu ljagu Korupcije, bezakonja, mita. K nam ste došli, odabrana kita, Da vidite ove naše kraje, Gdje uzdasi potlačene raje Vama, braćo, olvorit će oči, Da sporazum mora jednom doći Izmeđi braće Srba i Hrvata, Da nestane ovog biesnog rata Koji glodje, uništite oba; Da izčezena ona crna zloba, Koju demon u tepliji vari, Obojici da nam duše kvari.

Braćo Srbi, vječna mudrost S neba doli djela svakog čeda; Vječna mudrost svudje sve na prati

I ona će nakon smrti dati Svakom platu, koja njemu patri. Braćo Srbi, sad u ovoj vatri Zajednički kad topimo zlato, Sdržimo se svi u jedno jato; Pa na stranu zabucimo stranke, Navucimo na noge opanke, Mudrom rieči hrlimo težaku, Nosimo mu panagiјu svaku, Zajednički liečimo mu muke, Iz okova izvidimo mu ruke. A kad pomoći pružimo težaku U fabriku zavirimo svaku, Gdje naš radnik troši snagu svoju. Gdje on gine — a za platu — koju? Njemu, braćo, da se odužimo, Platu bolju namuh sad pružimo.

Kad radniku izbavimo glađu, Činovniku, koji svjetom strada, Povisimo platu i beriva; Spasimo ga, dok mu glava živa, Od napasti, prevare i mila.

Ljubav, koja u srcu mi skrila, Na ušnice progovara ove, I vas, braćo, Šumadince zove, Da se s nama borite junački Proti sili, proti svakoj pljački I da s nama, ko ljudi od umu Sud tražiće bratskog sporazuma.

Sporazum će narod nama spasiti, Sporazum će i vatru ugasi, Koju demon sad pod nama loži, Da nam dlake oprži na koži; Sporazum će bez rata i bata Složiti, braćo, Srbia i Hrvata.

Sporazumu svih poštenih ljudi, Sporazumu svih poštenih glava,

Ova pjesma, koja duše budi, Koju moja duša vama dava Sad na poklon, i želi vam sreću... Pomožite rodu na Razpeću! Svakom sinu dajte svoje pravo, Šumadinci, svi mi bili zdravo!

Sibenik, 20/6 1924.

Starac Mijo.

orfejom iz podzemnog sveta dijelili poljubci badava.

On bje! I umrë — naš bonaparte.

Za njim plaču, hoteli i karte, jegulje i bene... De mortuis nihil, nisi bene!

Seljak — seljaku.

Dragi braće — mili druže, Hranitelju sveta tog,

Pozdrav tebi s kitom ruže Iz dno duše — vrta mog.

Kako si mi, kako dolje, Kako tvojih ruku rad?

Dal' si miran, dobre volje,

Dal' sloboden, sretan k?

Mukom inučiš — nedao glasa,

Misliš, sve je sudba, kob,

Misliš, nema tebi spasa.

Dok ne bace te u grub.

Ne varaj se, nije tako,

Sretan bit će domać tvoj!

Seljak — radnik, samo ako

Složni budu biti boj.

A. Alagić, seljak, Orebić, Dalmacija.

Naši dopisi.

Zagreb, 7. lipnja.

Dalmatinska Rasica u Zagrebu.

Posljednji krvavi dogadjaji, koji su se odigrali na ovome hrvatskom sveučilištu, bit će zapisani crnim slovima u njegovoj poviesti. Upravo ove godine kada se slavi 50. obljetnica toga rasadnika hrvatske kulture, milog nama svima Hrvatima, izazovom nekih divljih mračnih tipova, ta naša svetinja bila je poprskana krvju, bila je oskrvnjena; nanešena je teška i neoprostiva uvedra cjelokupnoj hrvatskoj akademskoj omladini, koja se nikada zaboraviti neće. U času patriotskog zanosa dok je hrvatska akademска omladina na tarasi zgrade sveučilišta pjevala hrvatske narodne himne i kličući hrvatskoj domovini, hrvatskom sveučilištu i Radiću, navalila je bjesomučna i divlja i nekulturna balkanska rulja golim noževima, bokserima i revolverima. Taj dogodaj, taj dan bit će zabilježen kao vječni žig sramote na čelu tih divljih Balkanaca.

Da šira dalmatinska javnost upozna tu nekulturnu i divlju rulju nekulturnih dalmatinaca, kojih se kao pravi dalmatinac — Hrvat stidim, navesti ču samo nekolicinu njih koji su inscenirali, predvodili i koji su se najviše isticali u tom krvavom i divljem napadu. Tu je poznati razbijac-razbojnik Andjelinović, koji se je pojudio na tarasi sveučilište s golim nožem u ruci i i noseći teške željezne rešetke, da ih baciti u grupe akademicičare; tu je zadranin-talijanac Paštrović; tu su poznati zagrebački batinci braća Bulati; tu je sin općinskog upravitelja Drniš Milovan Ijubić, koji je na takoj divlji način na skalamu tarase s bokserom u ruci narušio na Hrvatskoj Akademiji.

Te nekulturne i divlje Dalmat-

tince i ostale njihove nekulturne druge onoga napada preporučuju Hrvati Zagreba Hrvatima Dalmacije, a nadamo se da će doći i naše vrijeme, kada čemo i mi odavle „dostojno“ otpraviti tu divlju rulju iz našeg pitomog i lijepog Zagreba da se više ne vrati.

Hrvat-Akademija.

K. Stari, 8. VI. 1924.

Naša Organizacija HRSS, čiji su predstavnici bili pozvani da prisutviju zemljoradničkom prosvjednom zboru u Šibeniku, uputila je slijedeću brzojavku:

Dane Škarica Šibenik

Pridružimo se protestu i ako sumljamo u uspjeh. Zaluđu sve kod današnjeg režima. Kad se svi okupimo u jednu frontu sa braćom iz Hrvatske moći ćemo izvojštiti naša prava.

Organizacija HRSS. — Stari Grgur Lukas Mate Radunić

Op. Ur. Ovomu ue treba komentara. Brzojavka jasno govori. Zemljoradnicima je jedino i pravo mjesto u hrv. republikanskoj seljač. stranci.

Vodje se još ustručavaju, iako se je ugrozila većina zemlji, masu već svrstala u redove HRSS. Neka gospoda zemlji vodje paze da ih vrieme ne preskoči.

Knjizevnost.

Hrvatska pčela. Primili smo 5 broj „Hrvatske Pčele“ za mjesec svibanj, koji je izao na 20 stranica sa dvostrukim omotom. To je dovoljan dokaz, da je i naše Hrv. slav. pčelarsko društvo u Osijeku i u ovim teškim vremenima vrlo agilno, i da se njegov organ „Hrvatska Pčela“ rado čita. Sadržaj je 5 broja vrlo obilan, biran i savremeni, pak možemo zato punim pravom, kako našem najstarijem pčelarskom društvu na Slavenskom Jugu, a tako i vrlo uredniku tog našeg najstarijeg pčelarskog lista u državi S H S na lijepom uspjehu samo čestitati. Mi taj krasno i velikom pomoum uredjivali list svim pčelarima najoprijime preporučamo. Preplate iznosi na cijelu godinu 32 Din., a Selje se Upravi „Hrvatske Pčele“, Osijek I., Kokotova ulica 33.

„Konac jedne laži“ savremeno razmatranje o socijalno-gospodarskom pitanju Hrvatske. Potim naslovom izlaže je brošura od Dra. Gjure Basarukeća u kojoj se raspravlja socijalni pitanja u Hrvatskoj. U toj kojiz se osobito upire prstom na pitanje unutarnje kolonizacije, te se ističe kako je rješenje našeg socijalnoga i gospodarskoga pitanja usko spojeno sa rješenjem toga pitanja. Nebrojenim konkretnim slučajevima dokazuje je, da ne stoji, tvrdja, da je naš seljak nesposoban za unutarnju kolonizaciju. Nego naprotiv, da on vanredno napreduje u novom kraju. Aktuelosku, pitanja, koja se raspravlja potrebno je i vrijedno da se je svatko pročita. Cijena je knjizi Din. 10, i narucuje se kod „Grude“, poslačnica za davanje informacija Zagreb, Gajeve 10/II.

O narodnoj pjesmi: Na Dubove u već citao je Hrvatskoj čitaocini u Šibeniku g. Stjepan Banović, prvi član Društva hrvatskih književnika, svoju radnju „Odiseja hrvatskog narodnog pjevanja.“ Tu je naučnu raspravu primila za svoje edicije Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti. Predavanje je bilo u korist „Hrvatskoga Radića“, društva za izobrazbu i odgoj mladine.

S. Banović je osjepje spomenuo nekoliko naših narodnih pjesama sa motivom Homerove „Odiseje“, a onda se je poduzele ustavio na pjesmi „Bočić Delojlja i ban od Jasjoka“. Štu ju je bosanski biskup Šubić štampana u svome zborniku, koja se po svojoj radoji i opširnosti još više primaće sadržaju „Odiseje“.

Napokon je izbio veliku, još ogulje netiskane narodnoj pjesmu „Primorac Ilij ubija žene prosce.“ Sto ju je sam zapisao u svome rodnome mjestu Zaostrogu. U toj pjesni prosci Ilijin žene rasipaju njegovo imanje, dok se je on borio u Kandijskom ratu, kao i u „Odiseji“. Otac Ilijin pobjegao je na stanove k blagu, baš kao i otac Odisejev. Napokon dodje Ilija kući, pohodi na stanovima, sastane se sa sinom i

ugovori s njime da pogibiju prosace. Nakon raznih natjecanja u igrašu, u kojima s uspjehom učestvuje i Primorac Ilij, dolazi i strijeljanje lukom po želi žene Ilijine. Pošto nijedan prosac nije postigao ugovorenoga cilja, maša se luka i Primorac Ilij (preobučen u prosačke haljine) i strijeljana pobijili lakome prosce. To je strijeljanje prikazano vrlo lijepo i plastично.

Osim ove glavne radnje mnoge sitnice se služu posverma sa „Odisejom“. Tako na pr. Ilijin pas „Savo“ crkava, kad prepozna svoga gospodara uprav kao i pas Odisejev, a kao što Odiseja poznaju po rani od vepru, Primorac Ilij poznaju po rani od medveda.

Ručljaniji sadržaj u 22 glavne slijednosti između grčke i naše pjesme g. Banović dolazi do zaključka, da su neki prijori naše pjesme postali pod utjecanjem nekih prizora u „Odiseji“, a to se je moglo dogoditi, misli on, ili po pričanju nošnji trgovaca i mornara, koji su bili sa Grčima u saobraćaju ili po samoj Iloremovoj „Odiseji“, za koje su sudržuj mogli seljaci doznati po pričanju studenta ili fratra, osobito iako je tiskan krasni Žanjanjin prijevod „Odiseje“ na latinski jezik g. 1772. i 1793., koji se je u našim krajevinama među inteligencijom dosta doživio i treće izdanje u Zadru.

Političke vijesti.

Iz Hrvatske republikanske seljačke stranke. Na duhovski ponjedjeljak 9. o. m. bio je održan pouzdani sastanak, pristaša HRSS iz sjeverne Dalmacije. Iz Šibenskog sastanka su pristupili predstavnici 19 mjeseci organizacija HRSS, a osim ovih je bilo predstavnika Iz benkovske i dalmatinske krajine. Sastanak je otvorio tajnik Šibenske organizacije Marko Berović a predsjedavajući bio je narodni poslanik Mate Goreta. Govorili su nar. posl. Mate Goreta, M. Jerinić, J. Drezga i Mijo Grubišić. Ustanovljena je jednodušnost i jedinstvo među pristašama HRSS, te kolosalni napredak na širenju republikanske ideje u ovim krajevinama. — Sastanak je 12 i pol sati iz podne zaključen uz klicanje Republike i Radića.

Dodatak g. Predavac. Na dan sv. Petra dolazi u Šibenik podpredsjednik HRSS, nar. zast. g. Josip Predavec.

PRIJATELJIMA I SUMIŠLJENICIMA NA UVAŽENJE. Dva broja užastopice, i baš br. 74. i 75. bili su nam zaplijenjena. Plijeni se kritika o režimu, ustrisci prenesenii iz beogradskih novina i sasvim nevine pjesme, ne zato, što bi to bozo bilo skrajnosti kakvog prestopka ili povrede ustava, već jedino zato, da nas se onemoguci i da nam se naneše materijalnu štetu. To je sve u znaku Pribice politike „JAKE RUKE“, da se ugusi opoziciona štampa, a osobito na list, koji je uspiješno u Dalmaciji, navlastito u sjevernoj, posjao i raširio sejme republikanske ideje, te pomogao i zbio redove HRSS.

Kao dostojan odgovor na ova progonsiva, dužnost je naših prijatelja, sumišljenika i republikanaca da nas i nadalje obilno podupri i materijalno i moralno u našem radu, da uzmognemo do kraja u ovoj nejednakoj borbi odlučno i odvažno izdržati.

Uredništvo „Dalm. Hrvata“.

Gradskie vijesti.

Davidović u Šibeniku. Sa parobromom „Zagreb“ jutros je prispiuo u naš grad g. Ljubo Davidović. S njim su došli nar. posl. Vojko Veljković, dr. Stanko Šećerov, Miloš Radovaslijević, prof. Dimitrije Čičević i glavni urednik „Demokratije“ dr. Božidar Vlačić. Od grđanstva su bili svesrdno primljeni. Osim Radi-

kala sve su stranke prisustvovale dočeku. Večeras u 8 sati obdržati će se narodni zbor u „Hotel Kosovo“, na kojem će g. Davidović prikazati sadašnje stanje u državi.

Jedan odvratni atentat. Kada nije uspio pokušaj u četvrtak na večer i u petak popodne, da iz zasjede umore našeg odličnog prijatelja i sumišljenika gosp. Josipu Drezgu, dana 13. o. m. monteur firme u likvidaciji „Mirab“, Max Čaleari, izpalio je iz vojničke repetitije pistole 3 hitca u g. Drezgu, od kojih ga je jedan shvatio u koljeno desne noge, drugi u lijevi bok, a treći u srednji prst desne ruke. Odvražnom držanjem i isprelnoj obrani g. Drezge njegova ugledna porodica, mnogobrojni prijatelji i Hrvati cijele Dalmacije duguju sreću, što to dobro pripremano umorstvo nije uspjelo.

Zahvaljujući policiji, koja nije pokušala da ovom bezbožnom djelu pronadje prave uroke i uhvati niti, koje su onom neuračunljivom tipu turile u ruku vojničku pistolu od 10 hitaca, ovaj dogadjaj pokriven je još velom tame. Činjenici da nije postojao nikakav razlog privatne naravi, koji bi taj činčin razumljivim, nije pridana nikakva važnost, a nisu ni temeljito ni površno ispitane okolnosti, koje su od odlučnog značaja za pravilnu ocjenu djela. Atentator je notorno pijanica, čija je mnogobrojna porodica oskuđevala i na bljebu (ako u njoj nije bilo slučajeva smrti, živjela je od pozajmica i milosrđa svojih susjeda). Nakon atentata otpalo je i ono najmizeriće što je jedini braćitelj u kući donosio, ali na zaprepašćenje vjerovnika njegova porodica tek sada plača svoje dugove, kupuje sve potrebe za gotov novac i atentatora — gosti u tamnici. Kako to da policiji, koja nevjerljatom (ačnošću) zna za svaki sastanak i susretaj na ulici republikanskih pristaša, koja vodi registar o kretanju tri četvrtine četvrtih i neporočnih građana u našem gradu, kako to da njoj ništa nije poznato o izvjesnim sjeđnicama, na kojima su donesene odluke, koje bi i ovaj dogadjaj tako lijepo sasvetljile. Kako to da joj ništa nije poznato o tome kako izvjesna prestupnička skupina ne krije svoju lugu, što neuspjeh ovog odvornog djela polovači za sobom stradanje jednog novog njihovog lica, koje za postizanje promašenog cilja mora biti odabran?

Ne ističući ove momente da bi pogorsali položaj jednog nagovorenog i podničenog očajnika, kome je naš ranjeni prijatelj pred g. suncem istražiteljem otmjeno oprostio, mi ih iznosimo samo vodjeni željam da ne ostanu neotkriveni pravi i moralni začetnici ako ne ovog, s ono barem onih umorstava, koje je poznuta grupa gradskih lumpova zamisila i pripremila temeljite da ih izvede preko treće ruke.

Stanje g. Drezge kreće toliko na boje, da će se za koji dan pridignuti.

Malaria. Komisija društva naroda za proučavanje malarije i pobijanje malarije je pregledala Jadrtovac. Upozorenje na činjenicu da u ovom prijeđelju hara mala rija, izpostavilo je da je ova zona nije bila ubrojena u moćare. To će reći s drugim rječima, da oni ljudi, koji su na poglavstvu i na vlasti imali sastaviti listu područja gdje malarija hara, nemaju o tome ni pojma, kakvih živih skeleta imade u Vrpolju i u okolicu Jadrtovca. Veliki župan dr. Ivo Perović, dok je bio u Šibeniku

zašto se nije dao nikada tačno informirati od zdravstvenog referata dr. Montane. Ta ou je pod Austrijom dijelo kinine i on bi ga u tome bio dobro informirao. Veliki župan tražio je valjda informacije od inž. Mužanića, koji u ovim stvarima nema ni pojma.

Wendel — putuje po Dalmaciji. Ovom prigodom moramo upozoriti dalmatinske Hrvate, da se ovog njeničnog pisca u upućenim krovovima smatra inspiratorom ministra vanskog posla dra. Momčila Ninčića. Za Wendela se drži, da je on inspirirao njegovog prijatelja Gunowa pred tri godine, da napiše ovu bedastoču o nama Hrvatima, naime: da Hrvati pripadaju srpskoj naciji i da smo mi čisti Srbi.

„Zemljoradnički Borac“. Tako se zove jedan uplivak u hrvatskoj Dalmaciji, koji bi, da ustane iz groba Franjo i Karlo uz pjesnika Kapica pjevali im slavosvjete. I ovaj uplivak ima već dvije godine truje dalmatinske težake. U zadnje vrijeme naši hrvatski težaci počeli su napuštaći ove od radikalni favorizirane bezimenjakoviće, a težaci su se počeli sami sakupljati oko Radića i sad ovaj uplivak napada sve i svakoga, iko je za Radića, iko je za republiku.

U zadnjem broju donjeli su mala da ne jednu kolonu bljuvitina proti Radićevim zastupnicima na Braču. Sreća je božja da ni sami zemljoradnici više ne vjeruju ovom uplivu, kojega podržava klika gospode „zemljoradnika“.

Crnica bez vode. Polovicu kuća u Crnici, jer na česmam nema vode, mora da vodu vuče iz grada. Njihove molbe na občini su uvažene u toliko, što su se viječnici Paško Zaninović (iz Crnice) i Mate Živković (sa gradije) živo zauzeli, da se nuždne radnje provedu na cijevima vodovoda, tako da će dojduće zime Crničani imati vode koliko ju god trebaju za vlastitu porabu i za blago.

Crničarac.

Zaključak redakcije svaki utorak na podne. Dopisi, koji kasnije stignu ne će moći ući list. Toliko na ravnanje svim prijateljima koji saradjuju u listu.

UREDNIŠTVO.

Gdi predplatnicima na ravnanje. Mole se gda. predplatnici da kod pošiljke novaca uvijek navedu njihov broj preplate. Novci se dalju isključivo na ovu adresu:

Upravi lista

„DALMATINSKI HRVAT“

(za br. 38/04 Post Ček Zavoda.)

Šibenik.

Veđ je na izmaku prvo polugodište, a do sada nije izvršila svoju dužnost niti tredina predplatnika. Svakom starom i novom našem podupiratelju stavljamo na dušu da nas sada u odlučnoj fazi borbe hrvatskog naroda podupre, što izdahnje i neka svaki nadje barem jednog novog predplatnika.

UPRAVA.

† Mijo Baranović. Od boljetice, koja je od dugo vremena u njemu zasadiла svoju klicu, umro je ovaj značajni Šibenčan. Po prirodi svojoj romantičar, do-

GOSPODJICA

apsolventica trguvačke škole Merkur sa 3 godišnjom praksom u odvjetničkoj pisarni traži namještenje po mogućnosti u Primorje.

— Adresa u upravi lista. —

Ovlašćuje vašu tvrtku u
„DALM. HRVATU“.

azilo je u sukob sa zbijom života. U službi svojog kao opć. činovnik, bio je vrlo savjetan i odlikovan se ljubavlju prema svome gradu. Težak mu je bio najmiliji, jer i sam bješće sin. Kad se i u Šibeniku ustalašao težački pokret, vidjemosmo ga kao pravka. Ali mu je boljetica savjetovala mir, te je za to u posljednje vrijeme živio povučen.

Ko ga je u srcu pozovao, taj ga je volio i poštio.

Sprovod je prisustvovalo mnogo težaka, radnika i građana, da mu odadu posljednju poštu.

Vječna mu spomen!

Lijek protiv reumatizma. Posljije ovoga grozog rata naš narod pati mnogo od reumatizma i rijetko ko znade da se danas ta gadna bolest može lako izličiti lijem Radio-Balsamica Dr. Rablejeva. Još u Rusiji Dr. Rablejev postavio se je izučavanju toga lijeka, te je njegov dugogodišnji rad uredio zaslужnim plodom. Prije dvije godine ispitujući svoj lijek u Sloveniji postigao je Dr. Rablejev izvanredne rezultate tako, da je danas njegov lijek priznat kao jedino najbolje sredstvo protiv svih vrsta reumatizma. Dok 2-3 flašece toga lijeka izliče se lako i brzo ma najstariji reumatizam. Lijek se izrađuje u laboratoriji Dr. Rablejeva Beograd. Kosovska 43.

Zorić Mirko mladić od 20 god., sin ugledne težačke obitelji, bio je po svojoj prirodi melankoničar. Kako dozajemo ovih dana je morao nastupiti vojnu dužnost. Utraga desetak dana je pošao iz kuće, a stariji brat dozvaoši da se nalazi u Splitu, pošao tam i vratio se s njime na Dubove u Šibenik. U večer istoga dana ga je opet nestalo. Vlakovodja voza, koji je u ponedjeljak u jutro vozio iz Šibenika u Split opazio je na tračnicama blizu sv. Jurja formalno preplovljena čovjeka. Odmah je stvar prijavio, a lješina je bila prenesena u pokr. bolnicu, te je ustanovljeno, da je to lješ Zorića Mirko Niko nezna za pravi uzrok toj tragičnoj smrti jednog mladog života.

Optuženi radnici kod radnika Rebernika i Breuera, policija je našla nekoliko proglaša 1. maja koji su u Beogradu bili štampani i cenzurirani. Policija je radnike uhapsila i predala Drž. odvjetništvu. Ovo se je informiralo gled proglaša u Beogradu i u Splitu, pa je i nakon što je ustanovljeno da su proglaša redovito štampani i cenzurirani, radi proglaša i portreta Leđinova, proti rečenim radnicima, podiglo obtužnicu, radi tobože širenja komunističke propagande i to na temelju famoznog zakona o zaštiti države. Jasno je da je optužnica neodrživa i da je Drž. odvjetnik u ovom slušaju bilo previše revno — Nego upozorit ćemo drž. odv. na ovu činjenicu Mestrović i Kljaković izradili su borbenu sliku (kip) Lenjina, koja u alegoriji prikazuje, kako Lenjin ruši kapitalističko društvo i poredak. To je nešto više nego širenje komunističke propagande, ali do danas nijemo čuli, da su goraji umjetnici, radi toga bili optuženi, kako bi bilo da ih naše Drž. odv. tuži sudu?

Tragične smrti na želj. tračnicama: Josip Markon, željeznički strojar, od 45 godina utraga 5-6 dana, dok je vršio službu na Unešiću blizu Drniša, nezna se kako, pao je pod jureći voz, koji mu je smrskao obje noge. Bio je prenesen u Šibensku bolnicu, gdje uslijed velikog krvarenja peti dan preminuo.

„Hrvatska Riječ“ — na temelju čl. 138 Ustava bila je, kako nam pri zaključku lista javljaču iz Splita, obustavljenica. Protiv ovom bezobzirnom gaženju principa slobode štampe osvrnuti ćemo se u narednom broju.

Uredništvo

„Dalmatinski Hrvat“

Mjesto.

Na temelju zakona o štampi u moljave to Uredništvo da u dođućem broju Dalmatinskog Hrvata izvori uvrstiti slijedeći

Ispravak

Nije istinita vijest u broju 71 „Dalmatinskog Hrvata“ od 31. maja t. g. pod naslovom „Zahvala Kolu“, da je općinska Uprava prigodom dočeka „Kola“ učinila što je najmanje mogla i da za taj doček nije potrošila niti deseti dio od onoga, što se za doček potrošilo; dočim da je za „Stanković“ izdržala skoro sav trošak.

Istina je naprotiv, kao što proistiće iz obračuna troškova i doprinosa za doček „Kola“ i „Stankovića“, koji se prilaže Tom Uredništvu na uvid, a original kojih slobodno je svakome građaninu pregledati u uredu ove općine; da je ukupan trošak učinjen za doček „Kola“ iznosio dinara 4.691.—, dočim sakupljeni doprinosi nijesu iznališi nego samo Dinara 2.590.— medju kojim doprinosima ima se ubrojiti i onaj, od općine od dinara 500.—

Troškovi prigodom dočeka „Stankovića“ iznosili su dinara 1.502.— a sakupljeni doprinosi dinara 1.565.— Prama tome općina za doček Stankovića nije potrošila ni slišu, pošto je, preko izdakata, bilo sakupljeno 63.— dinara više. Nasuprotni je za doček „Kola“ potrošila dinara 2.101.—, dočim ako se toj svoli pribroji doprinos od dinara 500.— ona je potrošila dinara 2.601.— od vlastitih sredstava preko doprinosu sakupljenih od građana.

Predsjednik Općine
Blažević v. r.

Opiske uredništva. Gornji ispravak nismo bili dužni doneti, jer ou ne odgovara dubu § 19. tisk. zakona. Ovo je polemika, a ne ispravak, ali mi uvrštavamo u list i ovu polemiku g. občinskom upravitelju iz koje proizlazi da je občina, kod dočeka navedenih društava postupala separativistički, što nije smjela. Za nas oba pjevačka društva su bile bratska društva, koje je grad htio da jednako primi, ali upravjer občinska uprava nije još za ovakove prigode zrela, to se je jedino moglo dogoditi, da je za jedno društvo potrošila dva puta više nego li za drugo. Kao hrvatski grad, Šibenik je imao bracu građane primiti svim drugim zanatosom, i to bi Šibenik bio i učinio, da je građanima imalo u rukama pripreme za doček društava.

Odgovori Uredništva.

Hrvat akademičar - Zagreb. Javljam vama tatučnu adresu, da ti možemo odgovoriti na tvoje pismo.

Izdat. I odg. ured. Medić Niko.
Tisk: Pučka Tiskara — Šibenik

Producenti i trgovci vina.

Nove prvočrste brastlove vinske baćeve, također i sa pocinčanim obrucima, dobava odmah sa skladišta uz najeffinije cijene.

Traže se preprodavači za Hrvatsko primorje Dalmaciju i Otoke ponude slati na:

ZAGREBAČKA TVORNICA BAČAVA D. D.
ZAGREB: I. Pošt. pretinac 162.

Rastuženim srcem javljamo svim prijateljima i znancima, tužnu vijest da nam je sinoć blago usnuo u Gospodinu, nakon duge i teške bolesti u 70 god. života naš mili i nezaboravni suprug, brat i stric:

Ivula Sunara pok. Šime

Njegovi smrtni ostaci biti će preneseni sutra u 8 sati pr. podne iz kuće žalosti ravno na groblje sv. Ane.

Šibenik, dne 10. lipnja 1924.

OŽALOŠĆENI:

Stana, supruga: Marko, brat: Jare, Šime i Joso, suvoci: Berica udala Reljanović, nečakinja, za se i za ostale rodbinu.

Moli se bili oprošt od Šibenja vijenac.

Tražim dva postolarska pomočnika za mješoviti bolji posao

A. Bival

Nedvojbena obilježja

Pravog :FRANCKOVOG dodatka kavie i topline »Franck« i »Milnace« naročilo se ističu na novoj, srednje plavo-bijeloj etiketi, za kutiju.
Pravil :FRANCK: s milnacem nezadržljivo je u aromi, toku i izdašnosti. —

Opleteni bočuni (demi-zone) u svakoj količini od 3 do 50 litara raznašljjem poštom ili želježnicom uz najeffinije cijene. Veliki izbor staklene, porculanske i luksusne robe. STAKLENE PLOČE avake vrati, brušena i nebrušena OGLEDALA. REX I ULTREFORM boce i lonce za ukuhanje voća preporuča Staklana V.J. FRANZ, Zagreb.

Jelacichev trg. 7.
Specijalno skladiste ljekarskih boćica i laborat. robe.

„DRINA“ najbolji sapun

Proizvadja slijedeće specialitete:

MARSEILLE bijeli i žuti
DRINA extra žuti
ZELENI BARI

Cijene umjerene — Poslužba lačna — Pakovanje u sanduclima — Solidnim trgovcima prodajemo na isplatu uz prilike
„DRINA“ tvornica sapuna i svjeća d. s. o. j. u Šibeniku.

Tražite odmah naše izvanredne ponude